

Studeren

Talmoed

Dit zijn de dingen waardoor een mens geniet van de 'dividenden' in deze wereld en waarvan de hoofdsom achterblijft in de toekomstige wereld. Dat zijn: ouders eren, daden van barmhartigheid en vrede stichten tussen de ene mens en de andere. Maar het bestuderen van de Torah staat gelijk aan dit alles.

Shabbat 127A

De eerste methode waarop Torah verworven kan worden is de ultiem Joodse methode van 'studeren'. We leren twee dingen uit het feit dat de rabbijnen studeren op de eerste plek hebben gezet van de 48 methodes waarop we Torah verwerven.

Allereerst onderstreept dit het punt, dat eerder vermeld is, dat 'Torah verwerven' niet moet worden verward met 'Torah leren'. Torah leren is een methode, terwijl Torah verwerven een doel is. Torah leren betekent studeren, terwijl Torah verwerven een persoonlijke transformatie betekent.

De tweede reden dat leren de trotse eerste plek is gegeven is het grote belang dat de Joodse traditie altijd heeft gehecht aan het bestuderen van teksten evenals aan de ontdekkingsreis op weg naar kennis. Gedurende duizenden jaren is het bestuderen van Bijbelse, Talmoedische en rabbinale geschriften de centrale oefening geweest voor persoonlijke verfijning en spirituele verheffing. Studie heeft altijd de hoogste plaats ingenomen op de schaal van waarden, uitstijgend boven de gezamenlijke waarde van prijzenswaardige zaken zoals je ouders eren, aardig zijn, vrede bewerkstelligen en dergelijke. Er wordt gezegd dat God huilt met betrekking tot de mens die zich bezig had kunnen houden met Torah-studie maar dat nagelaten heeft.¹

In de Bijbel zelf wordt de opdracht gegeven: 'Leer [deze woorden] aan je kinderen, praat erover als je thuis bent en wanneer je onderweg bent, als je

gaat liggen en wanneer je opstaat.² Dit zijn opdrachten om bezig te gaan met studie, wat ingebouwd is in de dagelijkse liturgie

Door Torah-studie leren wij wat goed en verkeerd is, beginnende met de Tien Geboden. We leren ook moraliteit, ten aanzien van goed versus slecht. Interactie met ‘peers’ en leraren wordt aanbevolen want het verscherpt het intellect. Maar de rabbijnse traditie leert ons dat Torah-studie dat is, en meer. Torah-studie is ouder dan geschiedenis en is in werkelijkheid de blauwdruk van de creatie van het universum, en dus bestuderen we Torah niet alleen om de verhalen en de wetten te leren maar ook om je te verdiepen in de grondvesten van het hele bestaan en om datgene wat we maar kunnen ontdekken van het wezenlijke van God. Eeuw na eeuw zijn Joden gepassioneerd bezig geweest met studie en leren, alleen, in paren en in groepen; en of het nu expliciet of impliciet was, het onderwerp van studie is altijd de aard van het heilige in de wereld geweest.

Omdat de Torah bestudeerd wordt, ligt er altijd het gevaar op de loer dat datgene wat wordt geleerd niets anders is dan informatie, een soort uitbreiding van een conceptuele inventaris. Rabbijnse geschriften protesteren krachtig tegen deze benadering van studeren beginnend met regel 1:2 van het *Hooglied*, dat zegt: ‘O, laat hem mij kussen. Laat zijn mond mij kussen.’ Zij geven een allegorische interpretatie dat dit vers niet gaat over een geliefde, maar over God.³ Het zoekende smachten naar een kus van het goddelijke. Die kus gebeurt door middel van Torah-studie, en dit is een kus die altijd beschikbaar is.

Derhalve is het doel van studie niet slechts het leren van gedragsregels en het heilige, en hoe het universum functioneert, en ook over God, maar ook door het bestuderen rechtstreeks vertrouwd te raken met het goddelijke. Rabbijn Chaim van Volozhin (1749-1821), de grondlegger van de moderne *yeshiva*, beschrijft het mystieke vertrouwd raken dat ontstaat door studie: ‘Want het bezig zijn en het studeren op zich betreffen eenwording met de wil en het woord van de Gezegende. En de Gezegende en Zijn wil en Zijn woord zijn allemaal één.’⁴ Door studie komen we het woord tegen, en het woord onthult de wil van God. God is aanwezig in het woord en de wil, en door deze activiteit ervaart een mens zodoende mystieke intimiteit met de Ene.

Niet verbazingwekkend dus dat Torah-studie beschreven wordt als puur genoeg. De Chazon Ish (1878-1953), een eigentijdse wijze, schreef:

Geen enkel genoeg in deze wereld staat gelijk aan ijverige Torah-studie. Zoete ervaringen kunnen een gevoel van plezier bezorgen aan iemands lichaam en aan al zijn ledematen op een beperkte manier. Maar dit genoeg kan nooit op tegen de onschatbare genoegens van zwoegen voor de wijsheid van de Torah, waarmee iemands ziel wordt verheven; waar het het genoeg ontvangt van de gloed van verheven wijsheid.⁵

Dit alles vloeit voort uit Torah-studie. Maar teruggrijpend op de introductie van dit boek: Torah wordt in zijn algemeenheid breder gedefinieerd dan een aantal teksten, en dus gaat Torah studeren verder dan het zich buigen over boeken. Onze studie is niet bedoeld om beperkt te zijn tot het gedrukte woord. In *Pirkei Avot* 4:1 wordt de vraag gesteld: 'Wie is wijs?' En als antwoord daarop wordt gegeven: 'Iemand die van iedereen leert.' Het Hebreeuws stelt: *mi'kol adam*, wat inderdaad kan betekenen: 'van iedereen', en toch gaf de negentiende-eeuwse leraar rabbijn Simcha Zissel Ziv er de voorkeur aan die zin te interpreteren als: 'leren van de hele mens', wat ook mogelijk is vanuit het Hebreeuws bezien.⁶

Hij vestigt onze aandacht op de manier waarop bijvoorbeeld de kledingontwerper naar je kleding kijkt, maar weinig aandacht schenkt aan de vraag of je aardig bent. De dief ziet niet je hoed of je schoenen maar slechts je portefeuille. De hondenliefhebber ziet ieder detail van de hond maar merkt zijn eigenaar nauwelijks op. Onze teneur is slechts te focussen op datgene waarin we reeds geïnteresseerd zijn, en zodoende missen we kansen om zoveel mogelijk te leren van anderen als we zouden kunnen. De echte wijze mens staat open om te leren van ieder mogelijk aspect van iedere situatie en iedereen die hij of zij tegenkomt.

En echt, de Joodse benaming voor een geleerd mens is niet een *chacham*, een wijze, maar een *talmid chacham*, dat letterlijk vertaald 'een wijze student' betekent. De echt wijze mens is niet iemand die wijsheid verworven heeft maar meer iemand die permanent wil leren, altijd meer studeren – daarbij inbegrepen

waarnemen en reflecteren op wat geleerd kan worden van andere mensen – want dat is zijn of haar manier van leven geworden, en de honger is groot.

De rabbijnen schrijven kracht toe aan Torah-studie, maar zoals alle vormen van kracht kan deze gebruikt worden voor positieve of negatieve zaken. Wat hier van toepassing is hangt af van ons persoonlijke karakter, en hier komt het beoefenen van Mussar om de hoek kijken. De Vilna Gaon⁷ merkt op dat Torah-studie kan worden vergeleken met regen⁸, en daaruit trekt hij een les:

Ga er niet vanuit dat Torah-studie garandeert dat degene die zich daarmee bezighoudt een verfijnd mens wordt. De regen valt gelijkmatig over het hele land, maar haar effect hangt af van de ontvanger. Als het land ingezaaid was met tarwe, zal er tarwe ontspruiten. Als het ingezaaid was met een giftige plant, zal een giftige plant ontspruiten. Zo gaat het ook met de Torah; als zijn inborst goed is, zal zijn eerbied groter worden. Als zijn inborst slecht is zal hij des te meer verzaken als hij het overpeinst en zal de wrok in zijn hart groeien.

Als studie alles zou zijn wat er nodig is om persoonlijke transformatie teweeg te brengen, zouden we hier en nu ons werk kunnen beëindigen. Maar de rabbijnen voorzien ons van 47 aanvullende oefeningen voor dit doel, en hier lezen we waarom. Aanvullende oefeningen zijn nodig om ons te helpen onze karaktereigenschappen (*midot*) te verheffen en ons gedrag te verbeteren, opdat de zaadjes van Torah-studie in ons floreren en niets anders zullen produceren dan gezond, voedzaam fruit.

Oefening

Aangezien we aangemoedigd worden ‘van iedereen te leren’ en in het licht van de mooie interpretatie van de Alter van Kelm we ons zouden moeten openstellen om te leren van de hele mens, is je oefening dat je een stuk papier of een klein notitieblok in je zak of tas stopt en ten minste één ding opschrijft dat je kan leren van iedereen die je in deze periode tegenkomt, zonder uitzonderingen.